

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

**ВІСНИК
ЧЕРКАСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Виходить 18 разів на рік
Заснований у березні 1997 року

№ 28 (361). 2015

Засновник, редакція, видавець і виготовлювач –
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Свідоцтво про державну перереєстрацію КВ № 21391-11191Р від 25.06.2015

Матеріали "Вісника" присвячені актуальним проблемам соціально-педагогічної роботи, професійної підготовки спеціалістів соціальної сфери. У публікаціях досліджуються аспекти соціально-педагогічної роботи з різними категоріями населення, зокрема: соціально-педагогічна робота з сім'ями, дітьми та молоддю, людьми похилого віку, підлітками, схильними до адиктивної поведінки; спрямованої на виявлення та розвиток обдарованості дитини; взаємодію фахівців з дитячими, молодіжними та громадськими організаціями; формування професіоналізму спеціалістів соціальної сфери, аналізується міжнародний і вітчизняний досвід соціально-педагогічної діяльності.

Наукові статті збірника рекомендовані викладачам вищої школи, аспірантам, студентам, соціальним працівникам, а також усім, хто цікавиться соціально-педагогічною проблематикою.

Журнал входить до переліку наукових фахових видань України з педагогічних наук (Наказ МОН України від 12 травня 2015 р. № 528).

Випуск № 28 (361) наукового журналу Вісник Черкаського університету, серія: педагогічні науки рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (протокол №11 від 22.06.2015 року).

Журнал реферується Українським реферативним журналом "Джерело" (засновники: Інститут проблем реєстрації інформації НАН України та Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського).

Головна редакційна колегія:

Черевко О.В., д.е.н. (головний редактор); *Боечко Ф.Ф.*, член-кор. НАПН України, д.б.н., проф. (заступник головного редактора); *Корновенко С.В.*, д.і.н., проф. (заступник головного редактора); *Кирилюк Є.М.*, д.е.н., доц. (відповідальний секретар); *Архипова С.П.*, к.пед.н., проф.; *Біда О.А.* д.пед.н., проф.; *Гнезділова К.М.*, д.пед.н., доц.; *Головня Б.П.*, д.т.н., доц.; *Гусак А.М.*, д.ф.-м.н., проф.; *Землюліна Н.І.*, д.і.н., доц.; *Жаботинська С.А.*, д.філол.н., проф.; *Кузьмінський А.І.*, член-кор. НАПН України, д.пед.н., проф.; *Кукурудза І.І.*, д.е.н., проф.; *Лизогуб В.С.*, д.б.н., проф.; *Ляшенко Ю.О.*, д.ф.-м.н., доц.; *Марченко О.В.*, д.філос.н., проф.; *Масненко В.В.*, д.і.н., проф.; *Мігус І.П.*, д.е.н., проф.; *Мінаєв Б.П.*, д.х.н., проф.; *Морозов А.Г.*, д.і.н., проф.; *Перехрест О.Г.*, д.і.н., проф.; *Поліщук В.Т.*, д.філол.н., проф.; *Савченко О.П.*, д.пед.н., проф.; *Селіванова О.О.*, д.філол.н., проф.; *Чабан А.Ю.*, д.і.н., проф.; *Шнак В.П.*, д.пед.н., проф.

Редакційна колегія серії:

Гнезділова К.М., д.пед.н., доц. (відповідальний редактор напрямку "Методика навчання"); *Сердюк З.О.*, к.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Методика навчання"); *Шнак В.П.*, д.пед.н., проф. (відповідальний редактор напрямку "Управління освітою"); *Михальчук О.О.*, к.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Управління освітою"); *Біда О.А.*, д.пед.н., проф. (відповідальний редактор напрямку "Теорія та історія педагогіки"); *Кучай Т.П.*, к.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Теорія та історія педагогіки"); *Архипова С.П.*, к.пед.н., проф. (відповідальний редактор напрямку "Соціальна педагогіка"); *Майборода Г.Я.*, к.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Соціальна педагогіка"); *Данилюк С.С.*, д.пед.н., доц. (відповідальний редактор напрямку "Професійна освіта"); *Лодатко Є.О.*, д.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Професійна освіта"); *Акуленко І.А.*, д.пед.н., проф.; *Бурда М.І.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Вовк О.І.*, д.пед.н., доц.; *Грабовий А.К.*, к.пед.н., доц.; *Градовський А.В.*, д.пед.н., проф.; *Гриценко В.Г.*, к.пед.н., доц.; *Десятов Т.М.*, д.пед.н., проф.; *Дімітріна Каменова*, проф. (Болгарія); *Свтух М.Б.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Капська А.Й.*, д.пед.н., проф.; *Кондрашова Л.В.*, д.пед.н., проф.; *Король В.М.*, к.пед.н., проф.; *Крилова Т.В.*, д.пед.н., проф.; *Кузьмінський А.І.*, член-кор. НАПН України, д.пед.н., проф.; *Мельников О.І.*, д.пед.н., проф. (Білорусь); *Мілушев В.Б.*, доктор, проф. (Болгарія); *Ничкало Н.Г.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Остапенко Н.М.*, д.пед.н., проф.; *Савченко О.П.*, д.пед.н., проф.; *Семеріков С.О.*, д.пед.н., проф.; *Симоненко Т.В.*, д.пед.н., проф.

Адреса редакційної колегії:

18000, Черкаси, бульвар Шевченка, 81,
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького,
кафедра дошкільної і початкової освіти. Тел. (0472) 33-10-96
web-сайт: <http://biblioteka.cdu.edu.ua/index.php/visnuku-chnu?id=249>.
e-mail: visnuk_chnu@ukr.net

РОЛЬ НАВЧАЛЬНО-ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Анотація. У статті розглядається роль навчально-ігрових технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя, а також вимоги щодо застосування ігрового методу у навчанні. Висвітлюються основні педагогічні умови, які сприяють результативності процесу підготовки студентів до використання ігрових технологій в початковій школі.

Ключові слова: навчально-ігрові технології, початкова школа, студент, освіта.

Постановка проблеми. Пошук нових форм і прийомів вивчення географії в наш час – явище не тільки закономірне, а й необхідне. У школі особливе місце займають такі форми занять, які забезпечують активну участь на уроці кожного учня, підвищують авторитет знань та індивідуальну відповідальність школярів за результати навчальної праці. Розвиток пізнавального інтересу учнів – це процес, що включає інтелектуальні, емоційні й вольові елементи в певному поєднанні і взаємозв'язку [1].

Аналіз останніх публікацій. Дослідженням проблеми навчально-ігрових технологій та їх використання у процесі навчання займалися багато науковців: Ф. Шиллер, Г. Спенсер, К. Бюллер, К. Гросс, З. Фрейд, Ж. Піаже, Е. Фромм, Й. Хейзінга, Е. Берн, К. Д. Ушинський, П. П. Блонський, Г. В. Плеханов, С. Л. Рубінштейн, Л. С. Виготський, Н. К. Крупська, О. М. Леонтьєв, Д. Б. Ельконін, А. С. Макаренко, В. Сухомлинський, О. Савченко, Л. Хоружа, Н. Бібік, Н. Кудикіна та інші.

Виклад основного матеріалу. Формування соціально активної особистості вимагає використання нестандартних форм педагогічної взаємодії. Однією з таких форм є гра як засіб розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця.

Ігровий метод навчання передбачає визначення мети, спрямованої на засвоєння змісту освіти, вибір виду навчально-пізнавальної діяльності і форми взаємодії педагога і студентів. Застосування цього методу навчання вимагає: з'ясування і усвідомлення його цілей, тобто бажаного результату; без цього діяльність суб'єктів навчального процесу не може бути цілеспрямованою; вибору способу діяльності для досягнення мети; необхідних засобів інтелектуального, практичного або предметного характеру, оскільки діяльність завжди пов'язана з ними; наявності певних знань про об'єкт діяльності.

Ігрові методи є ефективними і характеризуються наявністю ігрових моделей об'єкта, процесу або діяльності; активізацією мислення й поведінки студента; високим ступенем задіяності в навчальному процесі; обов'язковістю взаємодії студентів між собою та викладачем; емоційністю і творчим характером заняття; самостійністю студентів у прийнятті рішення; їх бажанням набути умінь і навичок за відносно короткий термін.

Головною метою навчальних ігор є формування в майбутніх фахівців уміння поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю. Оволодіти необхідними фаховими вміннями і навичками студент зможе лише тоді, коли сам достатньою мірою виявлятиме до них інтерес і докладатиме певних зусиль, тобто поєднуючи теоретичні знання, здобуті на лекціях, семінарах, самостійно, з розв'язанням конкретних виробничих задач і з'ясуванням виробничих ситуацій.

Завдяки ігровій діяльності краще розвиваються індивідуальні здібності студентів, оскільки вони не відчувають психологічного тиску відповідальності, який властивий звичайній навчальній діяльності. У процесі гри відбувається навчання дії за допомогою самої дії. Засвоєння знань здійснюється в контексті певної діяльності, що створює ситуацію необхідності знання. Гра дає змогу позбутися шаблонів і стереотипів, здатна змінити ставлення студентів до будь-якого явища, факту, проблеми. Вона стимулює інтелектуальну діяльність студентів, вчить прогнозувати, досліджувати та перевіряти правильність прийнятих рішень і гіпотез, виховує культуру спілкування, формує вміння працювати в

колективі та з колективом. Все це визначає функції навчальної гри як засобу психологічного, соціально-психологічного та педагогічного впливу на особистість. Педагогічне і психологічно продумане використання гри стимулює розумову діяльність. А це підвищує інтелектуальну активність, пізнавальну самостійність та ініціативність студентів [2].

Система підготовки майбутніх учителів до використання ігрових технологій на уроках в початковій школі передбачає внутрішню активність студентів стосовно спеціально організованого навчального процесу, який формує основи їх творчості та здійснює підготовку до розвитку творчості учня. Ця система є підсистемою загальної системи професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя, яка включає цілі, зміст, форми, методи і засоби її організації, що утворюють певну цілісність.

Мета системи полягала в тому, щоб надати студентам можливість реалізувати себе у творчій діяльності щодо використання ігрових технологій на уроках в початковій школі, актуалізувати свої творчі можливості при створенні відповідних умов, а також забезпечити процес підготовки майбутніх учителів щодо використання ігрових технологій на уроках в початковій школі.

Аналіз психолого-педагогічної літератури, стан вирішення цієї проблеми в практиці роботи ВНЗ, проведені дослідження виявили основні педагогічні умови, які сприяють результативності процесу підготовки студентів до використання ігрових технологій в початковій школі:

- усвідомлення майбутніми вчителями важливості формування творчої та здібної особистості учня;
- створення творчої атмосфери, сприятливого психологічного клімату на основі принципів педагогіки співробітництва;
- наявність у студентів динамічної системи спеціальних знань, навичок і вмій використання ігрових технологій в початковій школі;
- забезпечення реалізації студентами своїх творчих можливостей у навчальному процесі;
- диференціація засобів педагогічного впливу на навчально-виховний процес відповідно до особистісних досягнень студентів;
- активізація навчально-пізнавальної діяльності з метою створення умов для самореалізації та вдосконалення;
- безперервність, системність і систематичність процесу підготовки майбутніх вчителів [3].

Навчально-ігрові технології застосовували в навчально-виховному процесі як органічний складник. Усі навчально-ігрові технології можна кваліфікувати як педагогічні, оскільки навчально-виховний процес майже завжди супроводжуваний елементами гри, тому що головним суб'єктом у ньому постає особистість (дитина). Домінантною характеристикою навчально-ігрових технологій слугує їхня гуманність, оскільки вони зважають на інтереси й потреби особистості, закладають чуттєвий бік свідомості, ґрунтуються на методах і формах розвивального характеру, спрямовують на активізацію різних видів навчально-пізнавальної діяльності [4].

Висновки. Соціально-психологічний вплив гри позначається в подоланні студентом страху говоріння, у формуванні культури спілкування, особливо культури ведення діалогу. Гра започатковує спроможність приймати самостійні рішення, оцінювати свої дії та дії інших, сприяє активізації знань. Ігровий підхід не є суттєвим прийомом засвоєння навчального матеріалу, але він значно вдосконалює педагогічну практику і збагачує можливості студентів.

Список використаної літератури

1. Запорожець Л., Браславська О. Використання навчально-ігрових технологій в процесі вивчення географії в основній школі : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CC0QFjACahUKEwjo3ajPzInGAhVDtRQKHbafAIA&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fznpudpu_2012_4_19.pdf&ei=p4V6VajuKsPqUra_goAI&usg=AFQjCNF7sgOjy-V5OUoN9Lke_mG_Nr4i3w&sig2=3ie7W155PcIQM7oWcgNDPQ&bvm=bv.95515949,d.d24&cad=rja
2. Ігрові технології навчання http://npu.edu.ua/!e-book/book/html/D/ispu_kioivist_Ficyla_Pedagogika_VSh/760.html

3. Волинець К.І. Підготовка вчителя початкової школи до використання ігрових технологій на уроках математики в умовах університету : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/5155/1/%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%20%D0%9A.%D0%86.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8F%20%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf>
4. Кальчук М. І. Філософські засади сучасних ігрових технологій / М. І. Кальчук // Психолого-педагогічні проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців сфери туризму в умовах неперервної освіти : наукові записки Київського інституту туризму, економіки і права. – К. : НПП «Перспектива», 2001. – Т. 1. – С. 146–148.

References

1. Zaporozhets, L., Braslavskaya, A. Using educational and gaming technology in the study of geography in elementary school. Retrieved from: http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CC0QFjACahUKEwjo3ajPzInGAhVDtRQKHbafAIA&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fznpudpu_2012_4_19.pdf&ei=p4V6VajuKsPqUra_goAI&usq=AFQjCNF7sgOjy-V5OUoN9Lke_mG_Nr4i3w&sig2=3ie7W155PcIQM7oWcgNDPQ&bvm=bv.95515949,d.d24&cad=rja
2. Gaming technology training. Retrieved from: http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ispu_kioivist_Ficyla_Pedagogika_VSh/760.html
3. Volynets, K.I. Training of primary school teachers to use gaming technology in mathematics lessons in terms of university. Retrieved from: <http://elibrary.kubg.edu.ua/5155/1/%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%20%D0%9A.%D0%86.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8F%20%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf>
4. Kalchuk, M.I. (2001) Philosophical foundations of modern gaming technology. *Psycho-pedagogical problems of professional training of specialists in tourism in terms of continuing education, research notes Kyiv Institute of Tourism, Economics and Law*. 1, 146-148. (In Ukr.)

Одержано редакцією 06.06.2015

Прийнято до публікації 13.06.2015

Summary. *The article examines the role of educational gaming technology in the training of future teachers, as well as requirements for the application of game method in teaching. Highlights the main pedagogical conditions which promote efficiency of process of training students to use gaming technology in elementary school.*

Educational games technology used in the educational process as the organic component. All educational games technology can be described as educational, since the educational process is almost always accompanied by elements of the game because the main subject it appears a person (child). The dominant characteristic of educational and gaming technology serves their humanity as they take into account the interests and needs of the individual, the direction of laying sensuous consciousness, based on the methods and forms evolving nature, directed at enhancing different types of teaching and learning of Social and psychological impact of the game affects a student fear of speaking in the formation culture communication, especially the culture of dialogue. The game launches ability to make independent decisions of value their actions and the actions of others, helps to intensify knowledge. Game approach is not essential technique of learning, but it greatly improves in practice opportunities and enriches students.

Keywords: *educational gaming technology, elementary school, student, education.*

УДК 81'246.2:37.015.31-057.875

Вєнєвцева Є. В.

БІЛІНГВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ВИХОВАННЯ БІЛІНГВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. *У статті розглядається поняття «виховання білінгвальної культури спілкування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів». Це педагогічний процес, спрямований на об'єднання знань, умінь та навичок білінгвального (двомовного) спілкування з бікультурною*